

Motion till riksdagen 2005/06:K11

av **Dan Kihlström m.fl. (kd)**
med anledning av skr. 2005/06:66

Digital distribution av ljudradio

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en redogörelse för hur regeringen avser komma till rätta med problemen vad gäller frekvensfrågan.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en redogörelse för hur regeringen tänker säkerställa radioprogrammen för eftersatta grupper.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ge SR i uppdrag att distribuera de digitala radiokanalerna via det marksända digital-tv-nätet.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en redogörelse för hur regeringen avser fortsätta arbetet med att stärka privatradion och möjliggöra nationella sändningar.

Motivering

Under de senaste decennierna har nya medievänor uppstått. Det är inte bara radio, tv och andra traditionella medier som konkurrerar om människors uppmärksamhet. Webbsurfande, nedladdning av musik från nätet, spel m.m. kräver nytänkande. Radiomediet behöver förnyas för att möta de förändrade medievänorna.

Digitalisering sker på alla områden, exempelvis ser vi nu införandet av digital-tv. Det vore märkligt om just radion skulle vara ett område där man inte ska digitalisera utsändningarna, trots att produktionen idag är digital. Om radion blir digital skapas utrymme för fler kanaler och program. Digitaliseringen skapar också förutsättningar för samexistens med andra digitala plattformar, exempelvis mobiltelefoni, Internet, digital-tv och datorer.

Sveriges Radio AB och Sveriges Utbildningsradio AB har sedan våren 1995 haft tillstånd att bedriva provsändningar med så kallad DAB-teknik (Digital Audio Broadcasting). Enligt Sveriges Radio (SR) är en digitalisering

Fel! Okänt namn på

av den marksända radion en nödvändig förutsättning för att säkra radiomediet position och egenskaper i en miljö där andra medier blir digitala.

Framtidsförutsättningar för digital radio har bedömts av en parlamentarisk kommitté (SOU 2004:16 *Digital radio*) som föreslår en etappvis utbyggnad av DAB med incitament för den privata radiobranschen att inleda sändningar. En rad olika tekniska lösningar finns eller håller på att utvecklas för digital distribution av ljudradio.

Regeringen anser i den nu aktuella skrivelsen att det inte finns skäl att välja en enskild teknik för den framtida radiodistributionen, och mot denna bakgrund menar regeringen att ett beslut om att påbörja en utbyggnad av DAB-sändningarna inte är aktuellt. Regeringen finner inte heller att kommitténs övriga förslag är aktuella att genomföra. Regeringen menar att Sveriges Radio förutsättningslöst bör följa teknikutvecklingen och pröva olika distributionsvägar för att nå publiken. Regeringen avser att ge Radio- och TV-verket i uppdrag att i dialog med branschen ta fram underlag för en löpande bedömning av olika tekniker för radiodistribution. Regeringen har tagit lång tid på sig att ge ett besked, men efter påtryckningar från bl.a. branschen och oss kristdemokrater har nu äntligen besked getts och det är bra för alla parter.

Det finns några följdfrågor med anledning av regeringens beslut som inte beskrivs närmare i skrivelsen men som varit viktiga komponenter i diskussionen om DAB.

Frekvensfrågan

Det elektromagnetiska frekvensutrymmet är en begränsad naturresurs, och det är endast en liten del av utrymmet som lämpar sig för radiosändningar. Den nuvarande frekvensfördelningen för analoga markbundna radiosändningar i Europa bygger på ett beslut vid en internationell konferens i Genève år 1984, då det beslutades att FM-bandet (87,5–108 MHz) ska vara reserverat för ljudradiosändningar. Det finns inte något större utrymme kvar att fördela för FM-sändningar. Det finns heller inte något intresse av att åter ta i bruk det utrymme som finns ledigt för AM-bandsändningar. Utbyggnadsmöjligheter för den analoga ljudradion är därför mycket begränsade.

Teoretiskt finns det utrymme för ytterligare ett i stort sett rikstäckande DAB-nät i Sverige i VHF-bandet (197–240 MHz) och därutöver ytterligare utrymme i VHF-bandet i mera begränsade områden. Det kan finnas utrymme för upp till tre mer eller mindre rikstäckande DAB-nät på L-bandet (1452–1492 MHz).

En utbyggnad av digitalradion skulle således ha löst problemen med det nu fulla FM-nätet. Regeringen bör återkomma med besked om hur man tänker komma till rätta med problemen vad gäller frekvensfrågan, detta med tanke på den fortsatta satsningen på FM-sändningar.

Eftersatta publikgrupper

SR har för närvarande sex kanaler som lyssnare kan få via DAB: SR Sverige, SR Minnen, SR Klassiskt, P 3 Star, SR X och P 7 Sisuradion. Enligt SR är en digitalisering av den marksända radion en nödvändig förutsättning för att säkra radiomediets position och egenskaper i en miljö där andra medier blir digitala. SR har pekat på att det finns många eftersatta publikgrupper, exempelvis yngre och äldre lyssnare och olika språkliga minoriteter, som SR skulle kunna nå med ett mer riktat programutbud än vad som är möjligt i den analoga FM-radion. Ett viktigt argument för digital radio är att SR skulle få tillgång till ett större sändningsutrymme och en flexibel teknik för att bättre kunna uppfylla sitt public service-uppdrag.

P 7 Sisuradio är en finskspråkig kanal med nyheter, aktualiteter, kultur, musik, barn- och ungdomsprogram på tre språk: finska, meänkieli (tornedalsfinska) och finlandssvenska. Kanalen startade sina digitala sändningar i januari 1998, och sändningarna har sedan dess kontinuerligt ökat med såväl fler sändningstimmar som olika plattformar för sändningar. Sisuradio sänder numera från tidig morgon till sen kväll alla dagar i veckan, och sändningarna distribueras via ett flertal plattformar såsom DAB, Internet, FM, samt kabel-tv.

De digitala sändningarnas innehåll är bra och intressanta, och därför borde SR hitta alla möjligheter att nå ut med detta. Innehållet är viktigare än vilken teknik som används för att distribuera sändningarna. En möjlighet för SR att fortsätta utsändningarna i de kanaler som idag är digitala är att låta dem finnas i det marksända digital-tv-nätet. SR bör därför ges i uppdrag att arbeta för en sådan lösning.

Privatradion

En digitalisering ger privatradion en möjlighet att konkurrera på mer lika villkor mot SR. Med DAB hade man fått ett mer jämlikt förhållande mellan SR och den privata radion genom förändrade sändningsvillkor och större sändningsområden, bättre räckvidd och starkare sändare. Den privata radion har nu svårt att svara på SR:s expansiva satsningar i form av massiva investeringar i nya kanaler, ökat programutbud och ny teknik som podcasting och webbradio. Privatradions konkurrenskraft på annonsmarknaden försvagas genom att regeringen gynnar tv genom digitalisering och en större räckvidd. För privatradions fortlevnad krävs nu andra åtgärder, som sänkta koncessionsavgifter för möjligheten att kunna fortsätta investera i ny teknik och för att kunna utveckla och utöka programutbudet, högre sändningseffekter och fler tillstånd för en mer jämlik konkurrens på radiomarknaden.

Kommittén föreslog en möjlighet att förena tillstånd att sända analog lokalradio med villkor om sändningars innehåll från ett tillstånd att bedriva digitala ljudradiosändningar till hela landet. Förslaget var ett led i den modell för incitament åt innehavare av tillstånd att sända analog lokalradio som syf-

Fel! Okänt namn på

tade till att dessa skulle bedriva lokala digitala ljudradiosändningar. Radio- och TV-verket skulle enligt förslaget förenat tillstånd att sända lokalradio med villkor om skyldighet att sända eget material och program med lokal anknäytning i den omfattning som gällde för ett tillstånd att bedriva digitala ljudradiosändningarna till hela landet, om

- 1) tillståndshavaren begärde det,
- 2) tillståndshavaren påbörjat sändningsverksamhet med stöd av tillståndet att bedriva ljudradiosändningar och
- 3) de digitala sändningarna hade god geografisk täckning i den region där sändningarna med stöd av tillståndet att sända lokalradio bedrivs.

Utredningen föreslog också att de villkor som förenats med tillstånd att sända lokalradio skulle ha tillämpats, i stället för motsvarande villkor som annars gällde för tillståndet.

Under den första etappen av en fortsatt sändningsverksamhet föreslog kommittén att SR skulle ha förfogat över hela kapaciteten i det nationella DAB-nätet och i medeltal en tredjedel av kapaciteten i det regionalt nedbrytbara DAB-nätet. Övrig kapacitet i det regionalt nedbrytbara DAB-nätet skulle ha upplåtits till privata aktörer. I samband med att sändningstillstånden för public service-bolagen upphörde att gälla borde det ha prövats om det fanns en kommersiell efterfrågan att bedriva DAB-sändningar på den nationella frekvensen. Om det hade funnits ett sådant intresse borde tillstånd att bedriva sändningar i det nationella DAB-nätet också kunna ha fördelats till privata aktörer, menade kommittén.

För att ge privata aktörer incitament att delta i sändningsverksamheten skulle man, enligt kommitténs förslag, ha gett dem längre tillståndsperioder än public service-bolagen. Innehavare av tillstånd att sända analog lokalradio kunde då få del av lättnader i form av antingen sänkta koncessionsavgifter eller sänkta krav på skyldighet att sända viss mängd eget material och program med lokal anknäytning. Incitamenten skulle ha utformats enligt generella principer och de skulle ha riktats till alla tillståndshavare för analog lokalradio. Incitamenten skulle också ha syftat till att de tillståndshavare som samtidigt bedrev både analoga och digitala ljudradiosändningar skulle ha verkat under i stort sett samma bestämmelser och villkor, både när det gällde de analoga och de digitala sändningarna.

Trots att regeringen nu valt att inte fatta beslut om att påbörja en utbyggnad av DAB-sändningarna, bör regeringen fortsätta arbetet med att stärka privatradion och att möjliggöra en kommersiell radio med nationella sändningar.

Stockholm den 1 februari 2006

Dan Kihlström (kd)

Ingvar Svensson (kd)

Peter Althin (kd)

Yvonne Andersson (kd)

Helena Höij (kd)

Olle Sandahl (kd)

Ingemar Vänerlöv (kd)